

การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา  
MORAL SCHOOL ADMINISTRATION AFFECTED DESIRED CHARACTERISTICS OF STUDENTS  
UNDER THE SECONDARY SCHOOL EDUCATIONAL SERVICE NONTRABURI AND PARA  
NAKHON SI AYUTTAYA

สมร โกวิทชัย<sup>1</sup>, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, และ ทินกฤตพัทธ์ รุ่งเมือง  
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Samorn Kowitchai, Tippaporn Mahasinpaisan, and Tinnakrittapat Rungmuang  
Panyapiwat Institute of Management  
E-mail: 24annsamorn@gmail.com<sup>1</sup>

Received 16 June 2021; Revised 5 August 2021; Accepted 30 August 2021



## บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม 2) เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 3) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีการทดสอบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ โดยใช้สถิติ Levene's test ใช้สถิติในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม รองลงมา ด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรม ด้านนโยบาย ด้านการดำเนินงาน ส่งผลต่อระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คิดเป็นร้อยละ 77.2

**คำสำคัญ:** การบริหารโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

## Abstract

This research article aimed to 1) study moral school management, 2) study levels of morality and ethics of students, and 3) study how moral school management affected desirable characteristics. The target group was 367 teachers who took responsibility in moral

school projects in school under the Secondary Education Service of Nonthaburi and Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research instrument tested the differences variance of 3 sample group's: the first aspect was moral school policy, the second aspect was moral school's projects operation, the third aspect was 8 desirable characteristics of morality and ethics, by applying Levene's test statistic to analyze one-way ANOVA.

The research result found that 1) moral school management under the Secondary Education Service of Nonthaburi and Phra Nakhon Si Ayutthaya overall was at the highest level. 2) The levels of morality and ethics of students in overall was also the highest level, and 3) the moral school management affecting students' desirable characteristic overall was at highest level as well. The consideration in each aspect was the high level, sorted by the highest mean score to the lowest mean score. The second aspect was the school's moral projects operation, and first aspect was moral school policy and the third and last aspect was 8 desirable characteristics of morality and ethics. The analysis showed that moral school management affected students' desirable characteristic with statistically significant figures such as 0.05, which was 77.2 percentage.

**Keywords:** moral school management, morality in school, students' desirable characteristics

## บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายเร่งด่วน ปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมปลูกจิตสำนึกตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา การศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุขในยุคสมัยปัจจุบันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะองค์กรหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษานำหลักการปฏิบัติตามกรอบแนวคิดการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การส่งเสริมโครงการพัฒนาจริยคุณ ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนและแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภูมิภาค เพื่อพัฒนาวิทยากรและผู้นำทีม ซึ่งมีหน้าที่ขยายผลการดำเนินงานสู่โรงเรียนและกำกับติดตามการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดกับตัวนักเรียน การเสริมสร้างคุณธรรมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผ่านการพัฒนาวัฒนธรรมระบบการประเมินที่สามารถประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องจากทุกแห่งและช่วยลดภาระในการเตรียมการประเมินผลให้กับโรงเรียน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 นครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการผ่านโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ ทักษะความคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ การประเมินผลความก้าวหน้าในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมได้โดยใช้ตัวชี้วัด 7 ตัว ดังนี้ 1. มีกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยพิจารณาหลักฐานร่องรอยความสัมพันธ์ที่ระหว่างครู

กับนักเรียน 2. มีกลไกและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือ 3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4. พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดน้อยลง 5. มีกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนรวมทั้งผู้ปกครองและชุมชน 6. มุ่งองค์ความรู้นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นเป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับ 7. เป็นแหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม (แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ, 2562)

ดังนั้นการบริหารโรงเรียนคุณธรรม จึงมุ่งพัฒนานักเรียนให้ได้รับคำแนะนำเรียนรู้และได้ปฏิบัติตนและผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาทักษะความรู้ควบคู่คุณธรรมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและกระแสสังคมที่สื่อสาร จากคู่มือส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมได้กล่าวถึงนักเรียนว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงต้องใส่ใจอนาคตของชาติ อันมีคุณค่าให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามกระบวนการจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม ผ่านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนโดยแกนนำโรงเรียนคุณธรรม และเมื่อมีการประเมินทักษะความรู้ความสามารถของนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม สร้างคนดีให้บ้านเมือง การนำพาไปสู่ทักษะที่ยั่งยืน นักเรียนจบออกไปมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โรงเรียนคุณธรรมมีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ 1. เป็นกระบวนการที่ต้องทำทั้งโรงเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย 2. ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลักการดำเนินงานตามกระบวนการ การนี้จึงทำจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) เป็นการพิจารณานำความสนใจความต้องการของนักเรียนจากระดับล่างขึ้นมาเป็นระดับนโยบายของโรงเรียน 3. โรงเรียนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทั้งผู้ปกครอง และชุมชน 4. โรงเรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พยายามผนวกไว้ในการเรียนรู้ทุกประเภทของโรงเรียน (คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม, 2558) จากที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการค้นหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จและเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและนำไปต่อยอดการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต่อไป

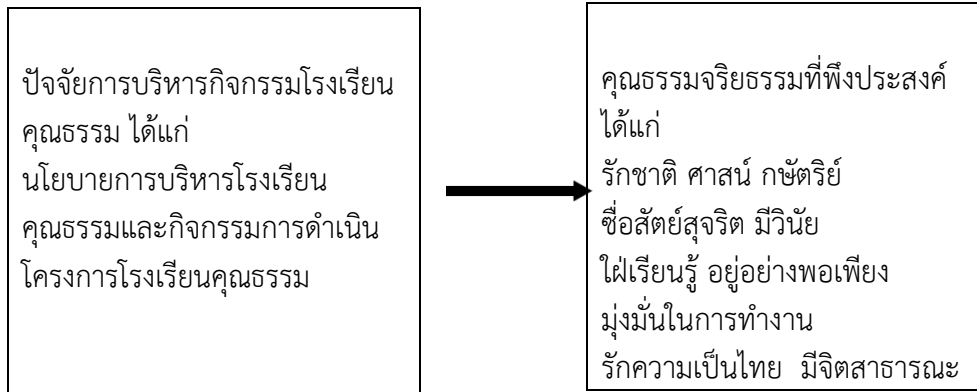
### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา

## กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)



## ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนเตรียมการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้แบบสอบถามการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระฯ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 2 การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การสังเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรม และการวัดระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตามการวัดคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ประกอบด้วย 1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2. ชื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ ตัวชี้วัด ได้แก่ 1. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน 2. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง 5. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 6. มีองค์ความรู้นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 7. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

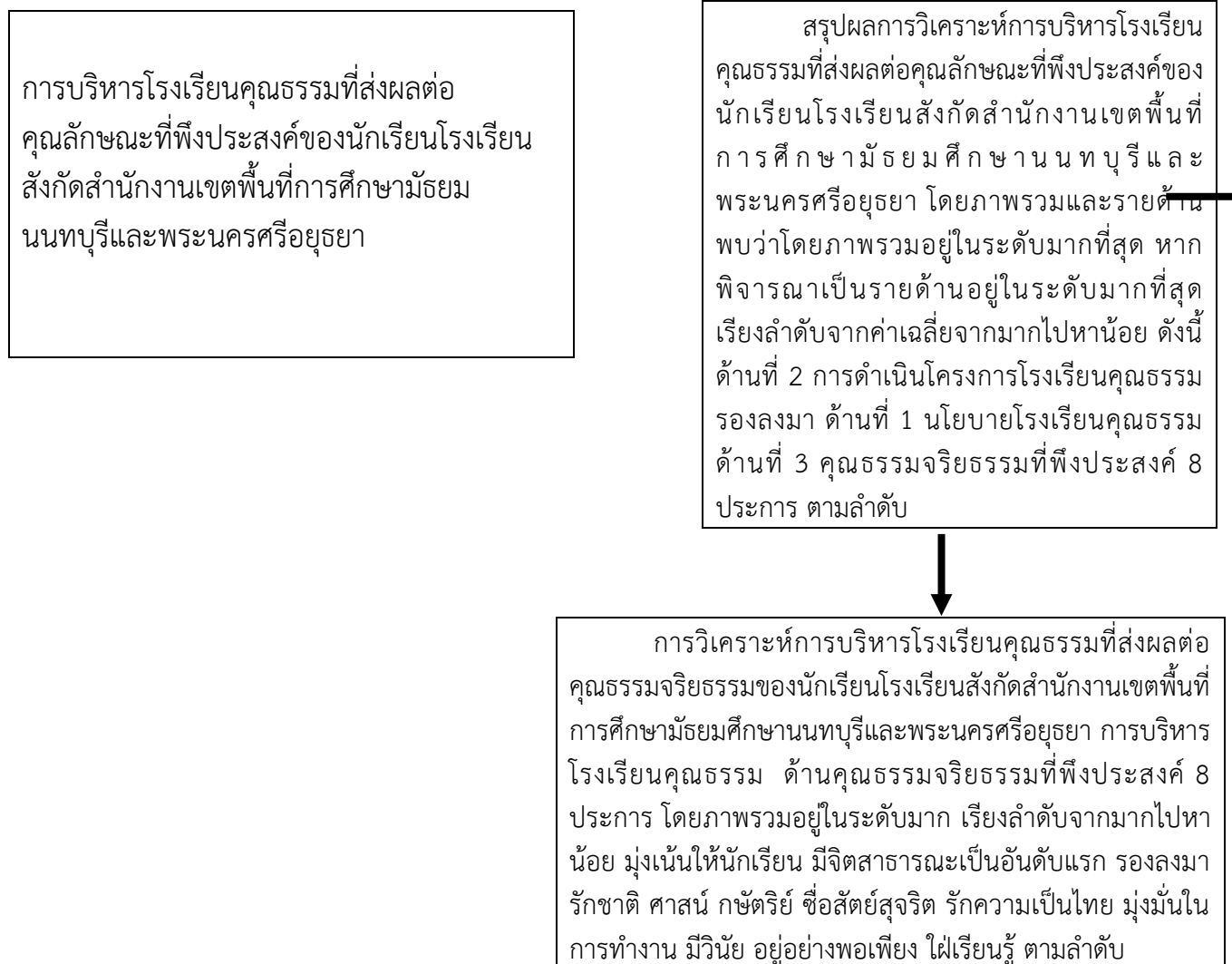
1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ตัวแปรต้น คือ นโยบายการบริหารโรงเรียนคุณธรรมและกิจกรรมการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม แผนการดำเนินงาน อัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ภาวะผู้นำของผู้บริหาร แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมส่งเสริมแกนนำนักเรียนคุณธรรมจริยธรรม ตัวแปรตาม คือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนคุณธรรมตามทัศนคติของผู้บริหารและครู รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

ไทย มีจิตสาธารณะเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยที่ครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย
3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วจากอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับคุณครูรับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริงในการวิจัย จำนวน 30 คน
5. หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
6. นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพแล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

## องค์ความรู้จากงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรม



## ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านนโยบายโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.286$ , S.D. = 0.428) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก โรงเรียนได้รับการประเมินโครงการตามนโยบายที่เป็นแนวทางจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา ( $\bar{X} = 4.474$ , S.D. = 0.548) รองลงมา โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน ( $\bar{X} = 4.449$ , S.D. = 0.757) โรงเรียนโรงเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.373$ , S.D. = 0.809) ผู้บริหารมีความสามารถในการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.373$ , S.D. = 0.651) การบริหารขับเคลื่อนโครงการกิจกรรมด้วยนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีพร้อมรายงานการใช้นวัตกรรม ( $\bar{X} = 4.297$ , S.D. = 0.695) โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรมประจำปี ( $\bar{X} = 4.267$ , S.D. = 0.808) และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารแก้ไขส่งเสริมให้สอดคล้องกับคำว่า “ปัญหาที่อยากแก้ความดีที่อยากทำ” ด้วยโครงการคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.144$ , S.D. = 0.814) ผู้บริหารมีการบริหารจัดการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ( $\bar{X} = 4.138$ , S.D. = 0.795) โรงเรียนมีการนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.062$ , S.D. = 1.053)

ด้านการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.441$ , S.D. = 0.881) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน ( $\bar{X} = 4.356$ , S.D. = 0.778) รองลงมา ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญในการบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.297$ , S.D. = 0.808) โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำให้แก่นักเรียนแกนนำ ( $\bar{X} = 4.258$ , S.D. = 0.831) กิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.231$ , S.D. = 0.631) การจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมส่งเสริมการประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ( $\bar{X} = 4.223$ , S.D. = 0.807) การบริหารโรงเรียนคุณธรรมยึดหลักการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมด้วยความเต็มใจ ( $\bar{X} = 4.204$ , S.D. = 0.787) และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการพัฒนาด้านจิตใจเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.188$ , S.D. = 0.781) ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมมีกระบวนการจัดบุคลากรเข้ารับฝึกอบรมงาน ( $\bar{X} = 4.171$ , S.D. = 0.799) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.147$ , S.D. = 0.781) โรงเรียนจัดกิจกรรมบูรณาการสู่การเรียนการสอน มีครูแกนนำ นักเรียนแกนนำด้านคุณธรรมจริยธรรม ( $\bar{X} = 4.119$ , S.D. = 0.779) ปัจจัยด้านงบประมาณมีความสำคัญในการบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.084$ , S.D. = 0.810) โรงเรียนมีการดำเนินการโครงการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมโดยนำหลักธรรม มาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการ ( $\bar{X} = 4.040$ , S.D. = 1.052) ผู้บริหารนำปัจจัยสู่ความสำเร็จในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อยอดทุกปี ( $\bar{X} = 3.972$ , S.D. = 0.857) โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ มีแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 3.961$ , S.D. = 0.817) ความเหมาะสมของระยะเวลาการรับการประเมินโครงการกิจกรรม ( $\bar{X} = 3.926$ , S.D. = 1.025)

ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.330$ , S.D. = 0.687) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ มีจิตสาธารณะ และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ รักษาดี ศาสตร์ กษัตริย์ ( $\bar{X} = 4.143$ , S.D. = 0.766) รองลงมา ชื่อสัตย์สุจริต ( $\bar{X} = 4.115$ , S.D. = 0.641) รักความเป็นไทย ( $\bar{X} = 4.109$ , S.D. = 0.718) มุ่งมั่นในการทำงาน ( $\bar{X} = 4.073$ , S.D. = 0.749) มีวินัย ( $\bar{X} = 4.049$ , S.D. = 0.693) อยู่อย่างพอเพียง ( $\bar{X} = 4.026$ , S.D. = 0.774) ใฝ่เรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.022$ , S.D. = 0.762)

ผลการวิเคราะห์ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.330$ , S.D. = 0.687) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.441$ , S.D. = 0.881) รองลงมา ด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.286$ , S.D. = 0.428) และลำดับสุดท้าย ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ ( $\bar{X} = 4.263$ , S.D. = 0.751) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา จำแนกโดยใช้สถิติทดสอบของ Levene พบว่าภาพรวมรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีค่า p-value เท่ากับ 0.000\* ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐาน ( $H_1$ ) หมายความว่าความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา ภาพรวม ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 ด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์การบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม ด้านนโยบาย (policy) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) สมการดังนี้  $Y = 2.494 + (0.828) \text{Policy} + 0.727 \text{Implementation}$  ส่งผลต่อระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับ .0000\*\*\* ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คิดเป็นร้อยละ 77.2

## สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านนโยบายโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก โรงเรียนได้รับการประเมินโครงการตามนโยบายที่เป็นแนวทางจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา รองลงมา โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน โรงเรียนโรงเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารมีความสามารถในการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนการบริหารขับเคลื่อนโครงการกิจกรรมด้วยนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีพร้อมรายงานการใช้นวัตกรรม โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรมประจำปี และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารแก้ไขส่งเสริมให้สอดคล้องกับคำว่า “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” ด้วยโครงการคุณธรรม ผู้บริหารมีการบริหารจัดการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็น

ระบบ โรงเรียนมีการนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยด้านการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน รองลงมา ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญในการบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำให้แก่แก่นักเรียนแกนนำ กิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมส่งเสริมการประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การบริหารโรงเรียนคุณธรรมยึดหลักการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมด้วยความเต็มใจ และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีการพัฒนาด้านจิตใจเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมมีกระบวนการจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงาน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนจัดกิจกรรมบูรณาการสู่การเรียนการสอน มีครูแกนนำ นักเรียนแกนนำด้านคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยด้านงบประมาณมีความสำคัญในการบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนมีการดำเนินการโครงการกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมโดยนำหลักธรรม มาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการ ผู้บริหารนำปัจจัยสู่ความสำเร็จในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อยอดทุกปี โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ มีแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ความเหมาะสมของระยะเวลาการรับการประเมินโครงการกิจกรรม และในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ มีจิตสาธารณะ และพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ รักชาติ ศาสตร์ กษัตริย์ รองลงมา ซื่อสัตย์สุจริต รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัย อยู่อย่างพอเพียง ใฝ่เรียนรู้

การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรก ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม รองลงมา ด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม และลำดับสุดท้าย ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมมีผลต่อระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา จำแนกโดยใช้สถิติทดสอบของ Levene พบว่า ภาพรวมรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีค่า p-value เท่ากับ 0.000\* ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ( $H_1$ ) หมายความว่าความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยาภาพรวม ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 ด้านที่ 1 นโยบายโรงเรียนคุณธรรม ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรม ด้านนโยบาย (policy) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) สมการดังนี้  $Y=2.494+(-.828) Policy+.727 Implementation$  ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา อยู่ที่ระดับ .0000\*\*\* ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คิดเป็นร้อยละ 77.2

## อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับแรก ด้านการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ด้านนโยบายโรงเรียนคุณธรรม และด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ ครูให้ความสำคัญของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 47 โรงเรียนมีการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมประจำปีการศึกษาทุกปี โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรม อัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน รองลงมาปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญในการบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำให้แก่แก่นักเรียน แก่นนำ กิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ ถาวรชาติ (2559) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดนครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร 6 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดนครสวรรค์ เขต 2 โดยใช้ปัจจัยทางการบริหารเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และปัจจัยด้านอาคารสถานที่ เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดนครสวรรค์ เขต 2

ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม รองลงมา ด้านนโยบายโรงเรียนคุณธรรม และด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ แสดงให้เห็นว่า ด้านการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นตามคุณธรรมจริยธรรมอันพึงประสงค์ 8 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาภรณ์ รอดมณี (2558) ศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมในโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและวิชาการที่มีต่อแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ด้านวิชาการประทับใจในการสอน เทคนิคการสอน การถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีความกตัญญูต่อผู้ที่ใหญ่ ผ่านการร่วมกิจกรรมกลุ่ม สนุกสนาน ค้นพบตัวเอง และเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยน ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นก่อนเปิดเรียน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเป็นอันดับแรก รองลงมา รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัย อยู่อย่างพอเพียง ใฝ่เรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมูลนิธิยุวสถิรคุณ (2558) การบริหารกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีเป้าประสงค์ 1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอ

ภาค 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่คุณภาพพระดับมาตรฐานสากล 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เน้นการทำงานแบบบูรณาการมีเครือข่ายการบริหารจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สถานศึกษา 6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา พบว่าการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรม ด้านนโยบาย (policy) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ส่งผลต่อระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนคุณธรรมตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.4 พบว่าด้าน 1. ด้านโรงเรียน 2. ด้านผู้บริหาร 3. ด้านครู 4. ด้านนักเรียน มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นพิจารณา 1. ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม 2. การจัดการเรียนรู้ ปูปลูกฝัง และประเมินโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 3. ความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรม 4. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม 5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6. การประพุดติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม 7. การยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก

### ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป น่าจะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมเป็นที่น่าสนใจ เข้าถึงพฤติกรรมของผู้เรียนดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น

2. การศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานของโรงเรียนคุณธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานต่อไป การศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา น่าจะศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 8 ประการ

3. การศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ผู้บริหาร คุณครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาได้

### References

- Ministry of Education. (2002). *1999 National Education Act and its amendments (No. 2), 2002*. Bangkok: Teachers Council of Thailand, Ladprao.
- Driving school morality OBEC. (2019). *Guidelines for driving the moral school project Office of the Basic Education Commission fiscal year*. [Online]. Accessed 17 September 2020. From <http://203.159.154.241/innogoth/wp-content/uploads/2017/03.pdf>
- Moral School Practice Manual by Yuwasathirakhun Foundation. (2020). Handbook of moral school development activities.

<http://vyouth.org/uploads/knowledge/file/20160705/fghimnuw2678.pdf> [Online].  
Accessed 12 September 2020.

Yuwasathirakhun Foundation. (2015). *School of Moral Practice Manual*. Bangkok: Sahamit Printing and Publishing Co., Ltd.

Suchada Thawornchat (2016). Factors affecting academic administration in educational institutions under the district office Nakhon Sawan Primary Education Area, District 2 . *Master of Education Department of Educational Administration Nakhon Sawan Rajabhat University*.

